

Examen VMBO-GL en TL

2023

tijdvak 2
tijdsduur: 2 uur

aardrijkskunde CSE GL en TL

Dit examen bestaat uit 48 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 62 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

GT-0131-a-23-2-o

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.allexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Open vragen

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Weer en klimaat

bron 1

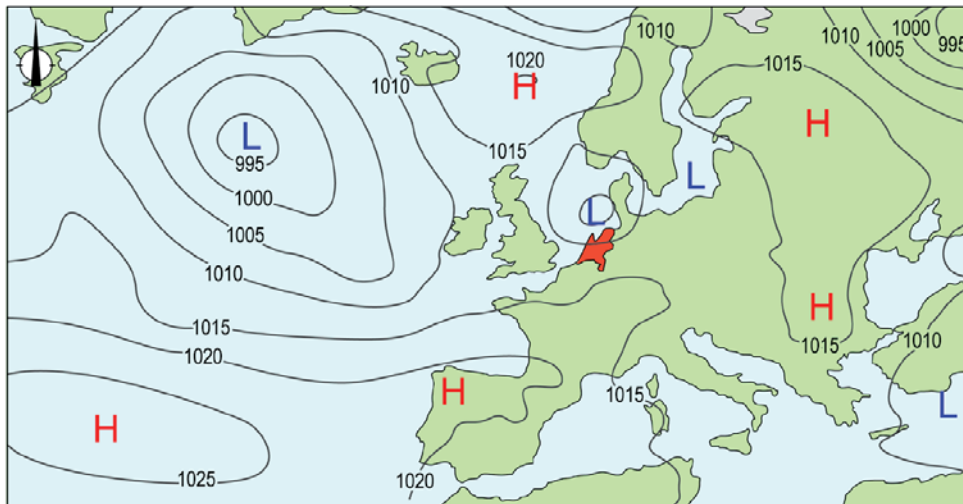
Weersverwachting Nederland op 21, 22 en 24 december 2021

	dinsdag 21-12	woensdag 22-12	vrijdag 24-12
			
max. temperatuur	3 °C	2 °C	9 °C
min. temperatuur	-2 °C	-3 °C	7 °C
neerslag	0 mm	0 mm	0 mm
luchtdruk	1025 hPa	1030 hPa	1005 hPa
windkracht			

- 1p 1 Bekijk bron 1.
In bron 1 is de weersverwachting van 21, 22 en 24 december 2021 weergegeven. Op vrijdag 24 december was het warmer dan op woensdag 22 december.
→ Geef met behulp van een weerelement aan waardoor het op vrijdag 24 december warmer was dan op woensdag 22 december.
- 1p 2 Bekijk bron 1.
Op dinsdag 21 december scheen de zon in Nederland. De opbrengst van zonnepanelen is op een zonnige dag in december lager dan op een zonnige dag in juni.
Wat is de oorzaak van het verschil in de opbrengst van zonnepanelen tussen december en juni in Nederland?
A de afstand van Nederland tot de evenaar in december
B de kleinere invalshoek van de zon in december
C de lagere temperatuur in december

bron 2

Weerkaart van Europa, 7 juni 2022

Legenda:

-1020- luchtdruk

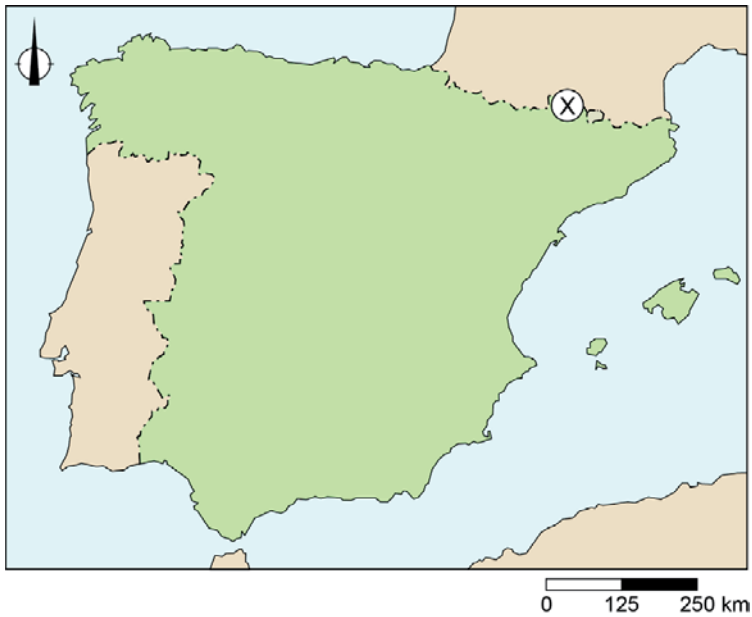
L lagedrukgebied

H hogedrukgebied

- 1p 3 Bekijk bron 2.
In bron 2 is de weerkaart van Europa weergegeven van 7 juni 2022.
→ Beargumenteer of het in Noordwest-Spanje op 7 juni bewolkt of onbewolkt was.
Doe het zo:
– Kies eerst uit **bewolkt** of **onbewolkt**.
– Geef daarna een argument voor je keuze met behulp van bron 2.
- 2p 4 Bekijk bron 2.
In bron 2 kun je het weer van Spanje en het weer van Nederland aflezen.
Naar aanleiding van bron 2 worden drie uitspraken gedaan.
Uitspraak 1: ten noorden van Nederland ligt een gebied met dalende lucht.
Uitspraak 2: in Nederland waait de wind uit het noorden.
Uitspraak 3: het hogedrukgebied boven Spanje zorgt voor hoge temperaturen in Spanje.
→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

bron 3

Kaart van Spanje

bron 4

Foto's van landschappen in Spanje

foto P

foto Q

- 1p 5 Bekijk bron 3 en bron 4.
In bron 3 staat plaats X aangegeven op de kaart van Spanje. In bron 4 staan foto's van twee verschillende landschappen.
→ Welke foto uit bron 4 is genomen bij plaats X uit bron 3?
Doe het zo:
- Kies eerst uit **foto P** of **foto Q**.
 - Geef daarna een argument voor je keuze met behulp van de **vegetatie** op de gekozen foto.

bron 5

Duurzaam Madrid

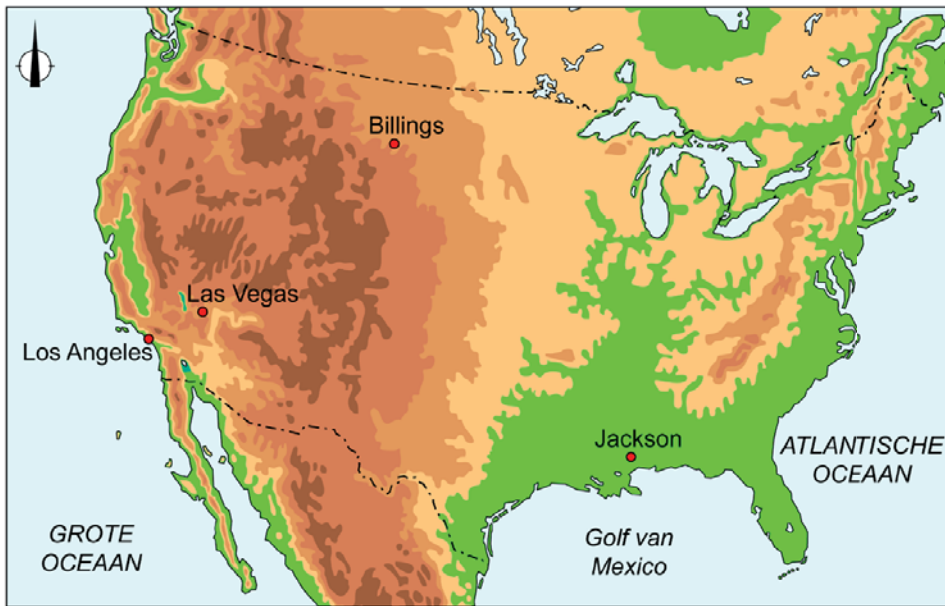
De stad Madrid heeft in 2016 een plan opgesteld om de binnenstad duurzamer te maken. Het nieuwe Madrid heeft meer zonnepanelen, stadslandbouw en vegetatie. Er worden daarom groene daken en muren aangelegd.

- 2p 6 Gebruik bron 5.
- Meer vegetatie in de stad Madrid levert verschillende voordelen op.
- Geef aan waardoor meer vegetatie een bijdrage levert aan het tegengaan van de oorzaken van klimaatopwarming.
 - Geef aan waardoor meer vegetatie tijdens de zomermaanden een bijdrage levert aan de leefbaarheid van Madrid.

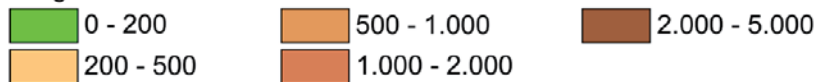
bron 6

Reliëfkaart van de Verenigde Staten

Legenda:

hoogte in meters

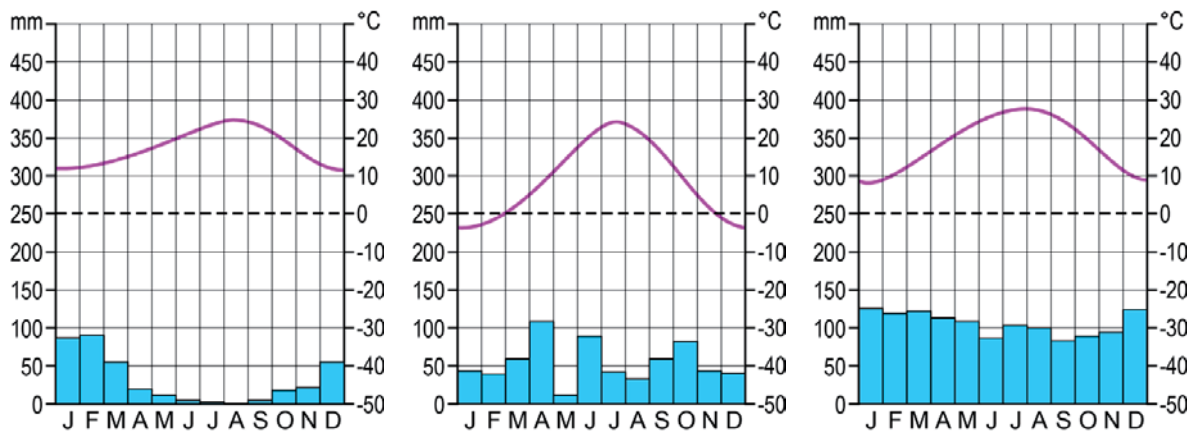
bron 7

Drie klimaatgrafieken

klimaatgrafiek 1

klimaatgrafiek 2

klimaatgrafiek 3

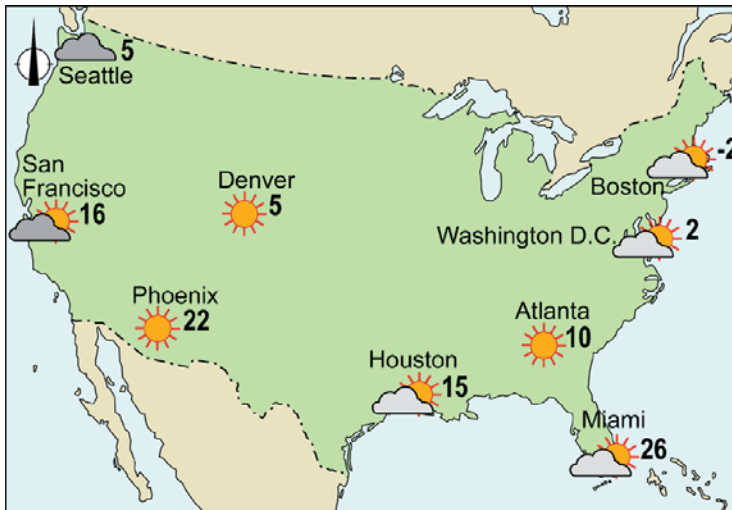
- 1p 7 Bekijk bron 6 en bron 7.
In bron 6 zijn de plaatsen Billings, Jackson en Los Angeles aangegeven.
In bron 7 staan de klimaatgrafieken van de drie plaatsen.
Waar staan de plaatsen juist bij elke klimaatgrafiek?

	klimaatgrafiek 1	klimaatgrafiek 2	klimaatgrafiek 3
A	Billings	Jackson	Los Angeles
B	Billings	Los Angeles	Jackson
C	Jackson	Billings	Los Angeles
D	Jackson	Los Angeles	Billings
E	Los Angeles	Billings	Jackson
F	Los Angeles	Jackson	Billings

- 1p 8 Bekijk bron 6 en bron 7.
De afstand tussen Las Vegas en Los Angeles is hemelsbreed ongeveer 370 kilometer. In Las Vegas vind je een andere natuurlijke vegetatie dan in Los Angeles. Dit komt door een verschil in neerslag.
→ Beargumenteer welke klimaatfactor het verschil in neerslag tussen Las Vegas en Los Angeles veroorzaakt.
Doe het zo:
- Kies eerst uit **hoogteligging** of **ligging van gebergte**.
 - Geef daarna met behulp van bron 6 een argument voor je keuze.

bron 8

Weerkaart van een winterdag in de Verenigde Staten

- 1p 9 Bekijk bron 8.
Het noorden van de Verenigde Staten ligt verder van de evenaar dan het zuiden. In de winter kent het noorden dus lagere temperaturen.
→ Geef aan waardoor het verschil in breedtegraden lagere temperaturen veroorzaakt in het noorden van de Verenigde Staten.

bron 9

Nieuwsartikel van 27 juni 2021

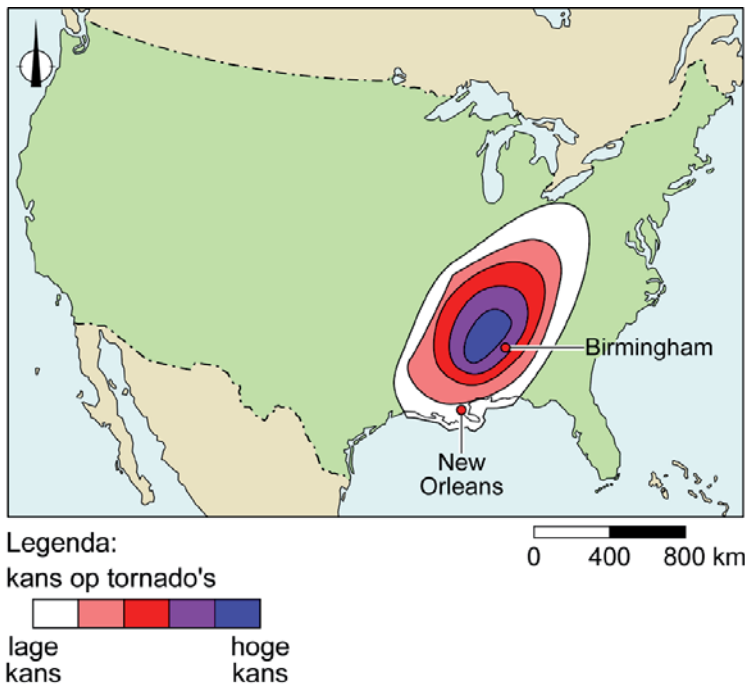
In het westen van Canada en de Verenigde Staten heerst een hittegolf. Dinsdag worden in Seattle heel hoge temperaturen verwacht, ruim 4 graden boven het lokale hitterecord.

- 1p 10 Lees bron 9.
Door klimaatverandering zullen hittegolven veranderen.
Welke veranderingen zijn juist?

	aantal hittegolven per jaar	spreiding langs de westkust van de Verenigde Staten	lengte (in dagen)	temperatuur tijdens de hittegolf
A	neemt af	steeds noordelijker	korter	lager
B	neemt af	steeds zuidelijker	korter	hoger
C	neemt af	steeds noordelijker	langer	lager
D	neemt toe	steeds zuidelijker	korter	lager
E	neemt toe	steeds noordelijker	langer	hoger
F	neemt toe	steeds zuidelijker	langer	hoger

bron 10

Nieuwsbericht over tornado's in de Verenigde Staten, 26 maart 2021

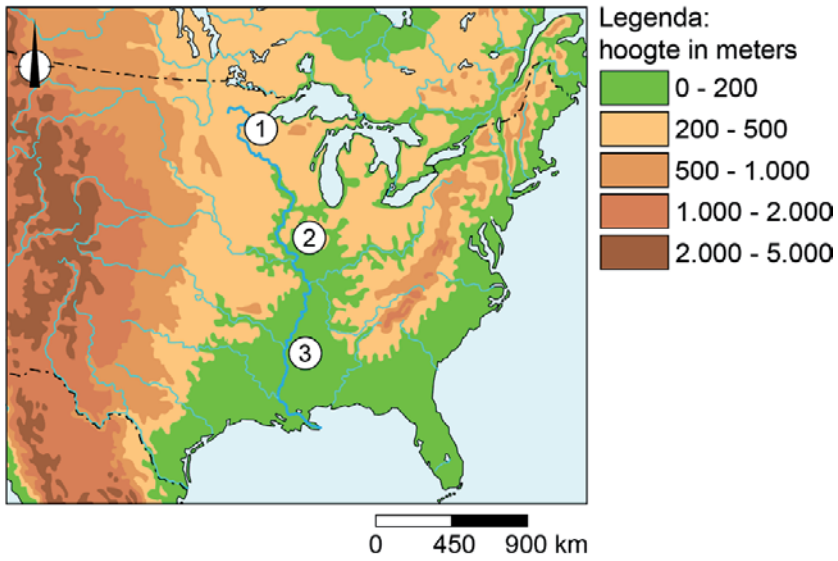

De National Weather Service (NWS) heeft tornado's gesignaleerd in de buurt van Birmingham (Alabama) en heeft daarom de bevolking gewaarschuwd. Voor Birmingham werd een catastrofale tornado met ernstige gevolgen voor inwoners en omgeving verwacht.

- 1p 11 Bekijk en lees bron 10.
De National Weather Service waarschuwde de bewoners van Birmingham en omgeving voor een catastrofale tornado.
→ Geef een eigenschap van tornado's waardoor waarschuwingen vaak (te) laat komen.
- 1p 12 Bekijk en lees bron 10.
De kans op een tornado in de plaats Birmingham was groter dan in de plaats New Orleans.
→ Geef de weersomstandigheden in Birmingham waardoor de kans op tornado's groter was dan in New Orleans.
- 1p 13 Bekijk en lees bron 10.
In de staat Alabama komen jaarlijks veel tornado's voor. Toch wonen er miljoenen mensen.
→ Geef met behulp van risicoperceptie een argument waarom mensen toch in Alabama blijven wonen.

bron 11

Oosten van de Verenigde Staten en de rivier de Mississippi

bron 12

Foto's van plaatsen langs de rivier de Mississippi

foto katoen

foto mais

foto melkvee

- 1p **14** Bekijk bron 11 en bron 12.
 In bron 11 zijn drie plaatsen langs de rivier de Mississippi aangegeven.
 In bron 12 staan foto's van de drie plaatsen.
 Waar staan de plaatsen juist bij elke foto?

	foto katoen	foto mais	foto melkvee
A	plaats 1	plaats 2	plaats 3
B	plaats 1	plaats 3	plaats 2
C	plaats 2	plaats 1	plaats 3
D	plaats 2	plaats 3	plaats 1
E	plaats 3	plaats 1	plaats 2
F	plaats 3	plaats 2	plaats 1

- 2p **15** Bekijk bron 11 en bron 12.
 Naar aanleiding van bron 11 en bron 12 worden drie uitspraken gedaan.
 Uitspraak 1: plaats 1 is gemiddeld droger dan plaats 3.
 Uitspraak 2: plaats 1 en plaats 2 liggen in een gematigd klimaat.
 Uitspraak 3: in landbouwgebieden met mais is de kans op
 bodemerosie tijdens de wintermaanden groter dan tijdens
 de zomermaanden.
 → Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad
 en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

bron 13

Nieuwsartikel

De Amerikaanse president Joe Biden wil dat 40 tot 50 procent van de nieuw verkochte auto's in 2030 voertuigen zijn die geen uitlaatgassen produceren, zoals elektrische auto's. Ook stopte president Biden de bouw van een oliepijpleidingproject en verbood hij de winning van nieuwe aardolie en gas in het hele land.

- 2p **16** Lees bron 13.
 Stelling: De overstap van fossiele brandstoffen naar duurzame energie is voordelig voor de economie van de Verenigde Staten.
 → Geef een argument **voor** deze stelling.
 → Geef een argument **tegen** deze stelling.

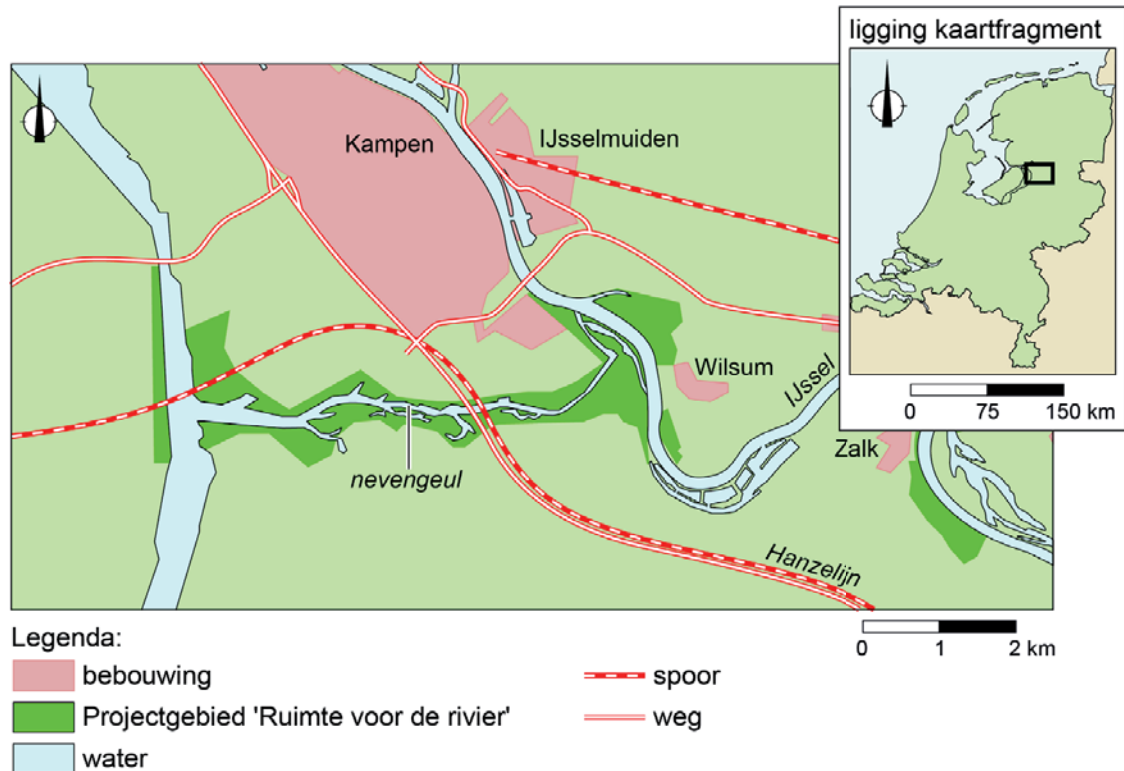
bron 14

De rivier de IJssel bij Deventer

- 1p 17 Bekijk bron 14.
In bron 14 zie je een hoge waterstand in de IJssel bij Deventer. Stedelijke bebouwing heeft invloed op de piekafvoer van de rivier.
→ Leg dit uit.
Doe het zo:
- Kies eerst of door de bebouwing de piekafvoer van de rivier **groter** of **kleiner** wordt.
 - Geef daarna aan waardoor de piekafvoer verandert.
- 1p 18 Bekijk bron 14.
De IJssel voert in de wintermaanden meer water af dan in de zomermaanden.
→ Geef een natuurlijke oorzaak voor dit verschil.

bron 15
Nevengeul van de IJssel bij Kampen

- 1p 19 Bekijk bron 15.
Ten zuiden van de stad Kampen is een nevengeul aangelegd.
→ Beargumenteer dat in de stad Kampen de kans op wateroverlast verandert door de nevengeul.
Doe het zo:
- Kies eerst of de waterstand in Kampen tijdens hoogwater **hoger** of **lager** wordt door de nevengeul.
 - Geef daarna een argument voor je keuze.

bron 16

Inlaatpunt 'de Kwal' bij Castricum, provincie Noord-Holland

- 1p 20 Bekijk bron 16.
Bij de Kwal in Castricum wordt oppervlaktewater uit het IJsselmeer in de duinen geïnfiltreerd. Na een aantal weken wordt het water weer uit de duinen gepompt en verder verwerkt tot drinkwater.
→ Geef de oorzaak waardoor oppervlaktewater na infiltratie geschikter is als drinkwater dan ervoor.

bron 17

Regenton

- 1p 21 Bekijk bron 17.
Huishoudens kunnen subsidie krijgen als ze een regenton kopen.
→ Geef een reden waarom waterbedrijven deze subsidie steunen.

bron 18

Wateroverlast in Alkmaar, juni 2021

bron 19

Tekst met keuzemogelijkheden

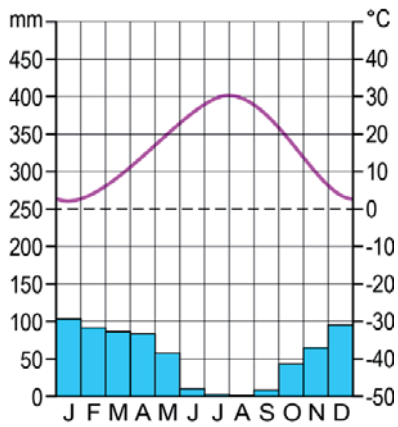
In Nederland regent het tijdens de zomermaanden ongeveer 120 uur en in de wintermaanden 218 uur. Toch valt in de zomer meer neerslag, waardoor de neerslagintensiteit ... **1** ... (groter / kleiner) is dan in de winter. Het aantal dagen met meer dan 50 millimeter neerslag op een plek in Nederland is de laatste 50 jaar ... **2** ... (verdubbeld / gehalveerd). Door de opwarming van de aarde kan de lucht boven Nederland namelijk ... **3** ... (meer / minder) waterdamp bevatten.

- 2p **22** Bekijk bron 18 en lees bron 19.
Extreem noodweer zorgde in juni 2021 voor wateroverlast in Alkmaar.
In bron 19 staat achter de cijfers 1, 2 en 3 een keuzemogelijkheid.
→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 uit bron 19 over op het antwoordblad en zet de juiste keuze erachter.

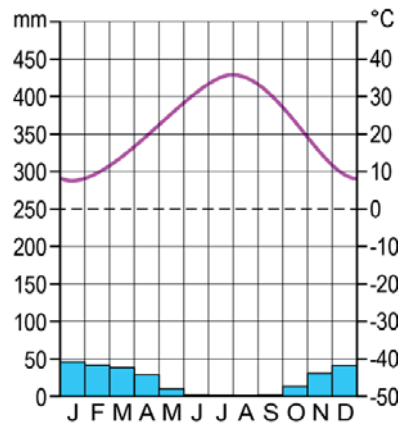
bron 20

Drie klimaatgrafieken

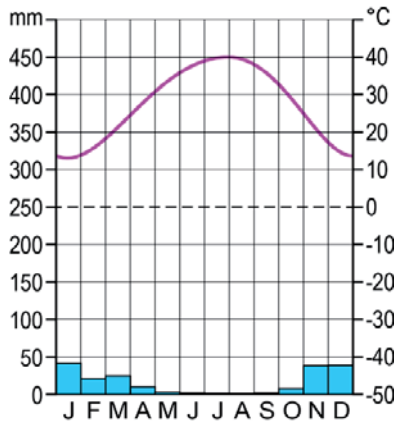
Diyarbakır

Mosul

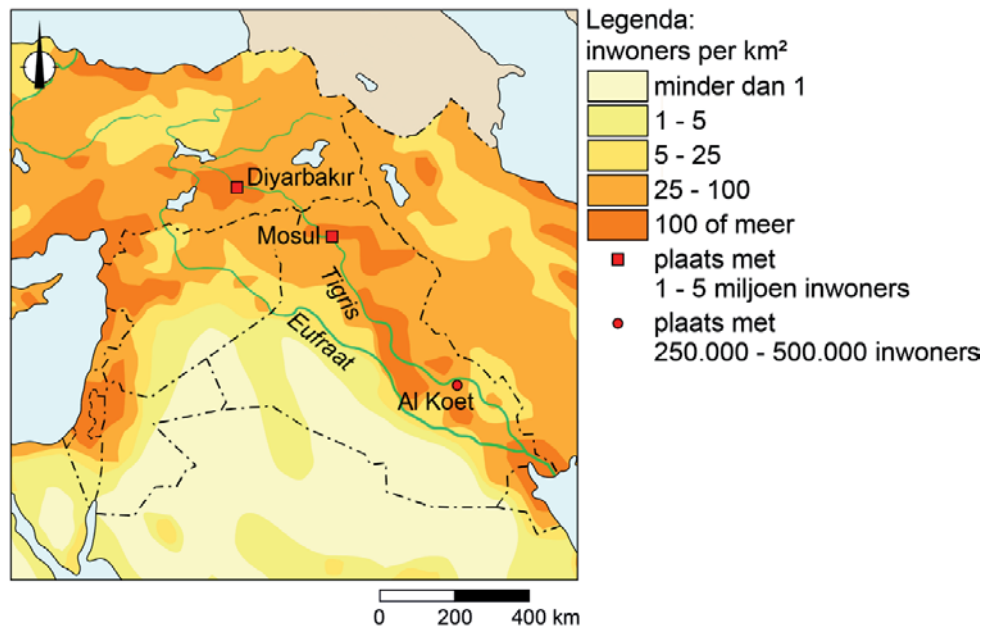

Al Koet

bron 21

Deel van het Midden-Oosten, bevolkingsdichtheid

- 1p 23 Bekijk bron 20 en bron 21.
De plaatsen Al Koet en Mosul liggen aan de rivier de Tigris. Voor de drinkwaterwinning in deze plaatsen worden rivierwater en water uit neerslag gebruikt.
→ Noem nog een mogelijke manier voor waterwinning in deze plaatsen.
- 1p 24 Bekijk bron 20 en bron 21.
Al Koet, Diyarbakir en Mosul gebruiken water uit de Tigris als drinkwater. Deze steden zijn niet allemaal even afhankelijk van de Tigris als drinkwatervoorziening.
Waar staan de plaatsen in de juiste volgorde van grootste afhankelijkheid naar kleinste?

	grootste afhankelijkheid van de Tigris	→	kleinste afhankelijkheid van de Tigris
A	Al Koet	Diyarbakir	Mosul
B	Al Koet	Mosul	Diyarbakir
C	Diyarbakir	Al Koet	Mosul
D	Diyarbakir	Mosul	Al Koet
E	Mosul	Al Koet	Diyarbakir
F	Mosul	Diyarbakir	Al Koet

bron 22

De rivier de Eufraat

- 2p 25 Bekijk bron 22.
Naar aanleiding van bron 22 worden drie uitspraken gedaan.
Uitspraak 1: de foto in bron 22 is genomen in de benedenloop van de Eufraat.
Uitspraak 2: de Eufraat stroomt voornamelijk door een gebied met een droog klimaat.
Uitspraak 3: stroomopwaarts van de foto in bron 22 valt meer neerslag dan stroomafwaarts.
→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

bron 23

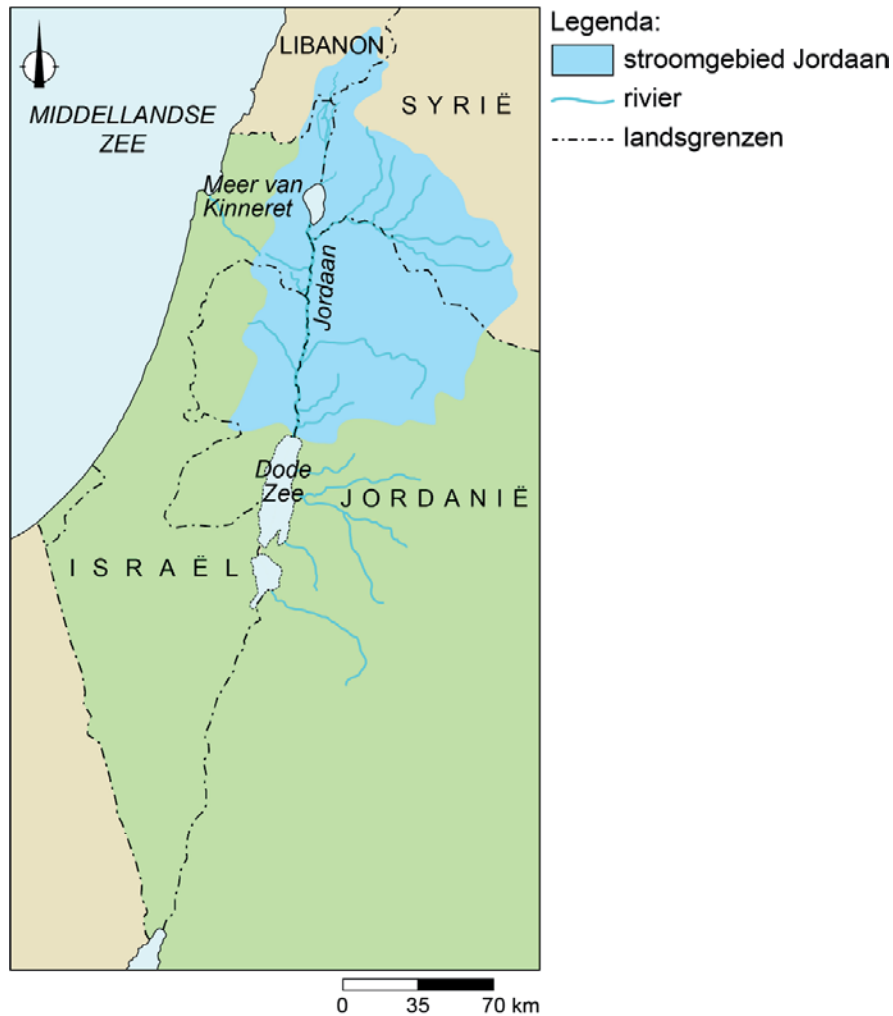
Landbouw in de woestijn in Saudi-Arabië

- 2p 26 Bekijk bron 23.
In Saudi-Arabië heeft de regering landbouwprojecten opgezet in de woestijn. Op de foto zie je een voorbeeld van zo'n project.
Stelling: Het landbouwproject in bron 23 is een voorbeeld van duurzame landbouw.
→ Geef een argument **voor** de stelling.
→ Geef een argument **tegen** de stelling.

bron 24

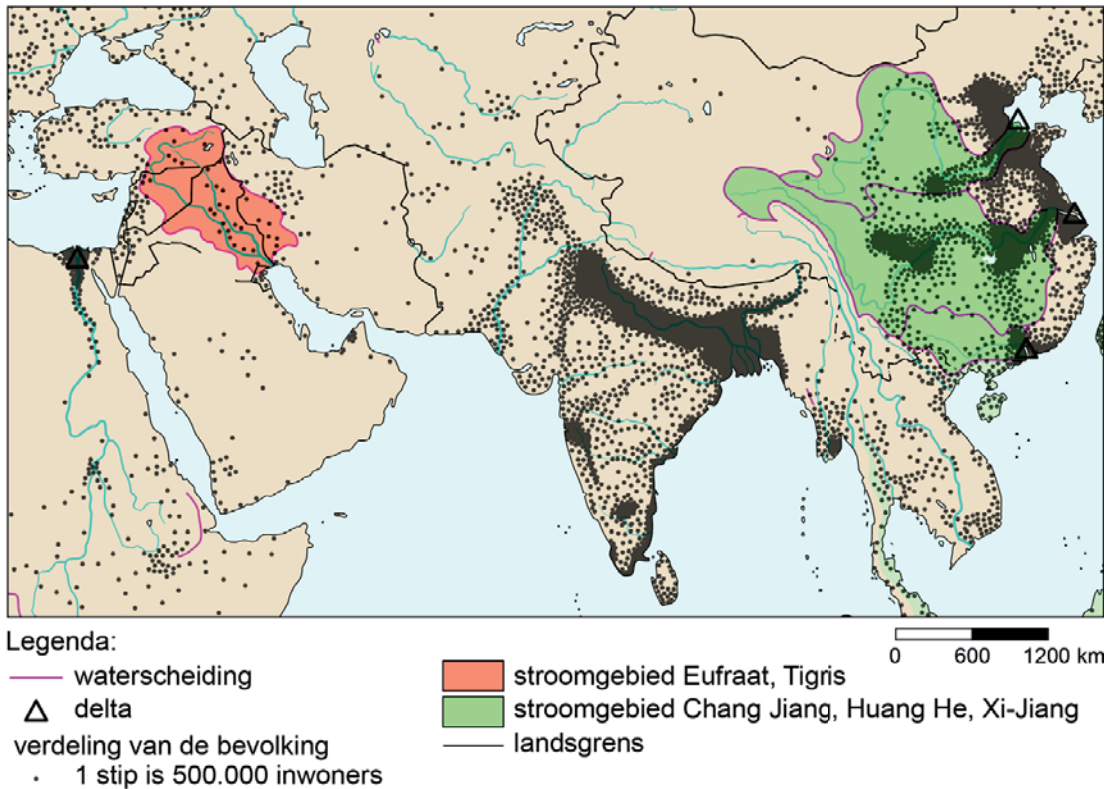
Stroomgebied van de rivier de Jordaan

- 1p **27** Bekijk bron 24.
Het meeste zoetwater in Israël is opgeslagen in het Meer van Kinneret.
Het Meer van Kinneret ontvangt water uit rivieren.
→ Geef nog een natuurlijke manier waarop het water in het Meer van Kinneret wordt aangevuld.
- 1p **28** Bekijk bron 24.
Jordanië maakt ook aanspraak op het water van de rivier de Jordaan.
→ Geef met behulp van bron 24 een argument dat ondersteunt dat Jordanië aanspraak maakt op dit water.

bron 25

Delta's en stroomgebieden in China en het Midden-Oosten

- 1p 29 Bekijk bron 25.
Turkije heeft stuwdammen aangelegd in de Eufraat en de Tigris. Dit heeft gevolgen voor de watervoorraad in landen stroomafwaarts.
→ Geef een demografisch argument waarom landen stroomafwaarts van Turkije aanspraak maken op het water in de Eufraat en de Tigris.
- 1p 30 Bekijk bron 25.
In China is de kans op een conflict over het water van de Chang Jiang kleiner dan in het Midden-Oosten over het water van de Eufraat en de Tigris.
→ Geef met behulp van bron 25 aan waarom de kans op een conflict over het rivierwater in China kleiner is dan in het Midden-Oosten.

bron 26

Satellietbeeld van de Drieklovendam

bron 27

Tekst met keuzemogelijkheden

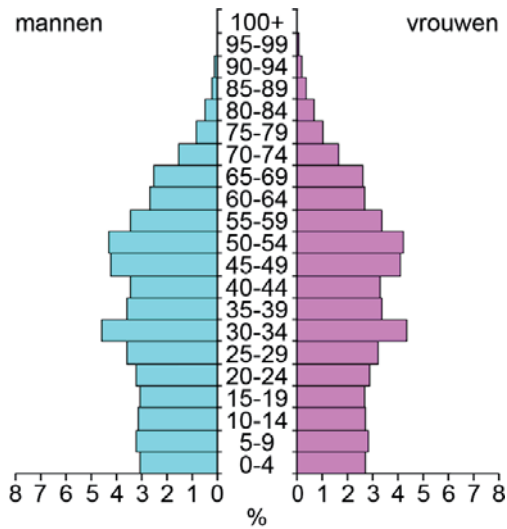
De grootste dam ter wereld is de Chinese Drieklovendam. De Drieklovendam is aangelegd in de rivier de ... **1** ... (Chang Jiang / Huang He). Sinds de aanleg van de Drieklovendam is het aantal piekafvoeren per jaar tussen de dam en de monding ... **2** ... (afgenomen / toegenomen). De bouw van de Drieklovendam had gevolgen voor bewoners en het landschap langs de rivier. De meeste veranderingen in het landschap vonden voornamelijk plaats ... **3** ... (stroomafwaarts / stroomopwaarts) van de dam.

- 2p **31** Bekijk bron 26 en lees bron 27.
In bron 27 staat achter de cijfers 1, 2 en 3 een keuzemogelijkheid.
→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 uit bron 27 over op het antwoordblad en zet de juiste keuze erachter.

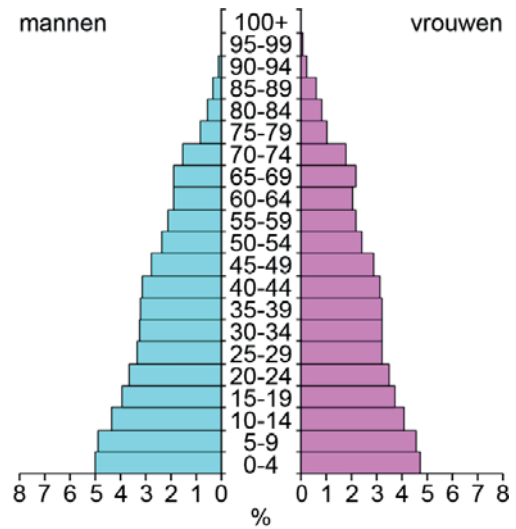
bron 28

Bevolkingsgrafiek van China en Israël, 2020

China

Israël

2p 32 Bekijk bron 28.

In China en Israël stijgt het watergebruik.

→ Noem een economische reden voor het toenemen van het watergebruik in China.

→ Noem met behulp van bron 28 een andere reden voor het toenemen van het watergebruik in Israël.

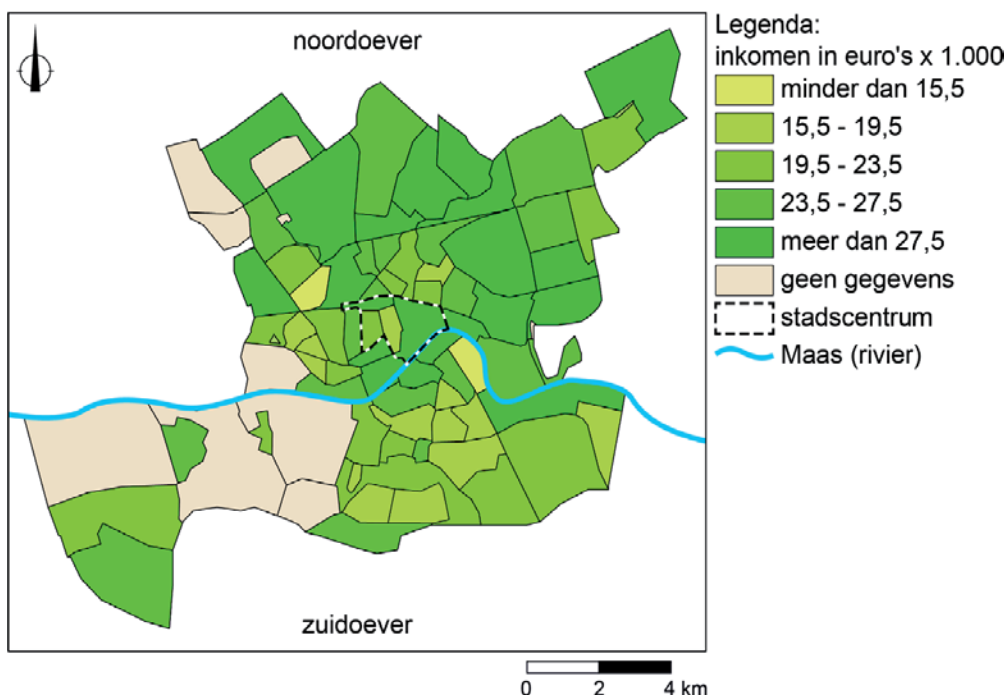
Ga verder op de volgende pagina.

Bevolking en ruimte

bron 29

Gemiddeld inkomen in Rotterdamse wijken en buurten, 2018

De stad Rotterdam heeft een welvarende bevolking en economie. Toch heeft een groot deel van de Rotterdammers een laag inkomen.

bron 30

Tekst met keuzemogelijkheden

In het stadscentrum van Rotterdam verdienen inwoners per jaar gemiddeld ...**1**... (meer dan € 19.500 / minder dan € 19.500). Uit bron 29 blijkt dat tussen sommige wijken en buurten sprake is van ...**2**... (integratie / sociale ongelijkheid). Mensen met dezelfde achtergrond wonen steeds vaker bij elkaar in een wijk, waardoor de sociale contacten tussen verschillende groepen mensen in de stad ...**3**... (afnemen / toenemen).

- 2p **33** Bekijk en lees bron 29 en bron 30.
In bron 30 staat achter de cijfers 1, 2 en 3 een keuzemogelijkheid.
→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 uit bron 30 over op het antwoordblad en zet de juiste keuze erachter.

1p 34 Bekijk bron 29.

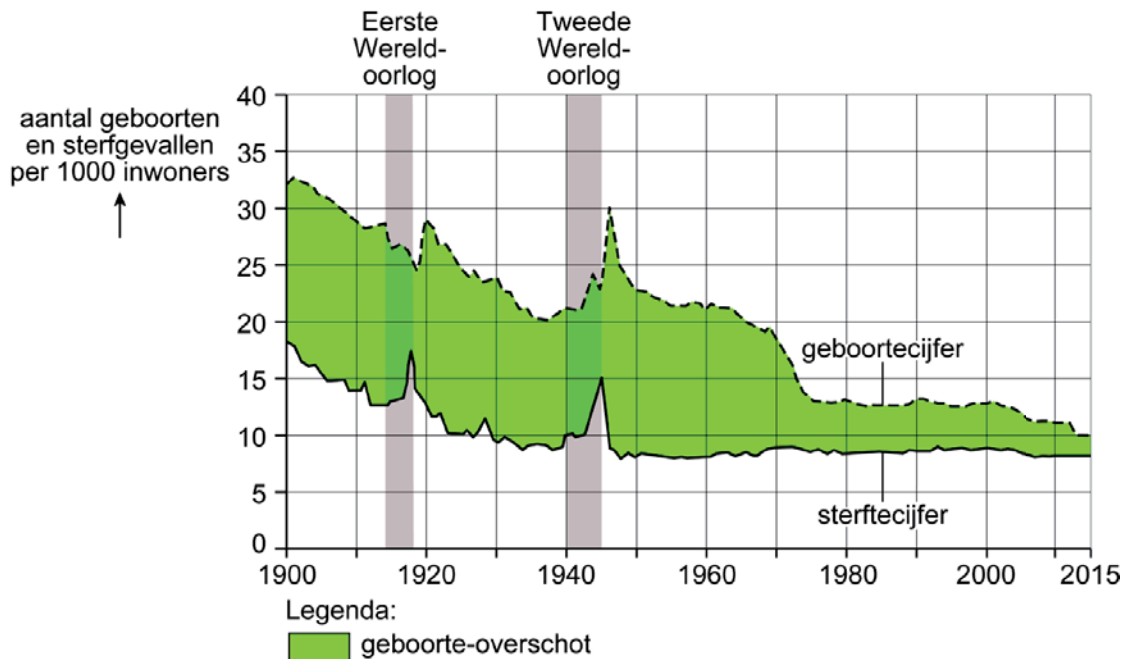
Rotterdam wordt door de Maas in tweeën gedeeld: de noordoever en de zuidoever.

Stelling: De tegenstelling tussen arm en rijk vind je vooral op de noordoever.

→ Geef met behulp van bron 29 een argument **tegen** deze stelling.

bron 31

Geboorte en sterfte in Nederland, 1900 - 2014

bron 32

Bevolkingsgroei

In 1970 telde Nederland 13 miljoen inwoners. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) verwachtte toen dat het aantal inwoners zou groeien naar 21 miljoen in het jaar 2000. In 2020 is dat aantal niet bereikt.

1p 35 Bekijk bron 31 en lees bron 32.

Sinds 1970 is de Nederlandse bevolking minder hard gegroeid dan verwacht. Dit heeft een oorzaak.

Welke oorzaak is juist?

- A Het geboortecijfer is sneller gedaald dan verwacht.
- B De ontgroening is langzamer afgenomen dan verwacht.
- C Het sterftcijfer is sneller gestegen dan verwacht.
- D De vergrijzing is langzamer toegenomen dan verwacht.

bron 33

Drie toekomstverwachtingen voor de bevolking van Nederland

- Het aandeel mensen met een migratieachtergrond neemt toe.
- Het aandeel ouderen neemt toe.
- De totale bevolking groeit tot 2050 met 1 miljoen inwoners.

1p 36 Lees bron 33.

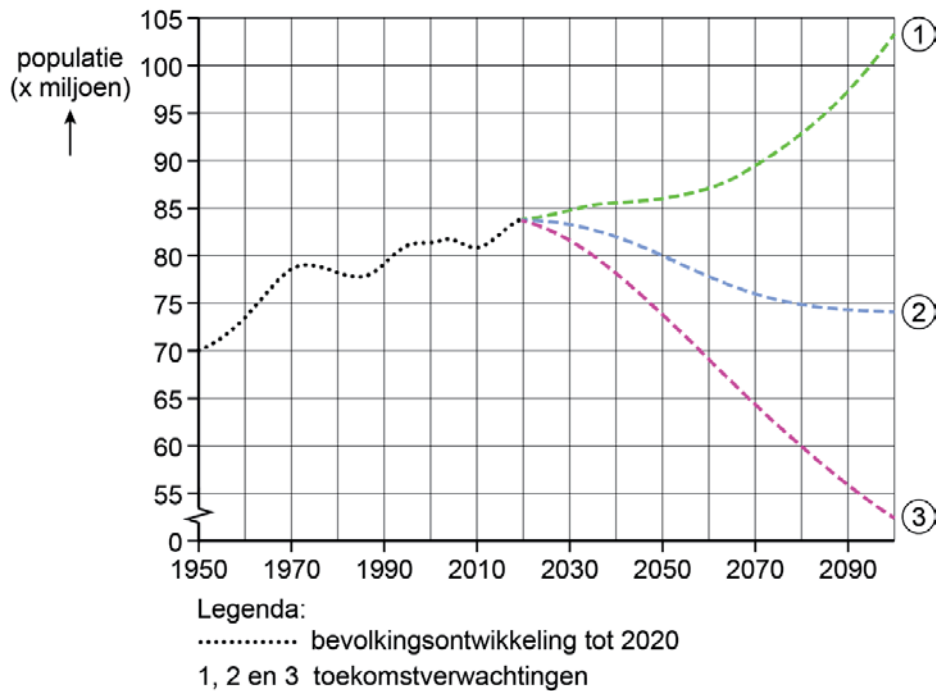
In bron 33 staan in willekeurige volgorde drie toekomstverwachtingen voor de bevolking van Nederland. De ontwikkelingen die worden genoemd, hebben maatschappelijke gevolgen.

Waar staan de gevolgen juist bij de drie toekomstverwachtingen?

	Het aandeel mensen met een migratieachtergrond neemt toe.	Het aandeel ouderen neemt toe.	De totale bevolking groeit tot 2050 met 1 miljoen.
A	De beroepsbevolking groeit.	De verkeersdrukte neemt toe.	De zorgsector groeit.
B	De verkeersdrukte neemt toe.	De beroepsbevolking groeit.	De zorgsector groeit.
C	De zorgsector groeit.	De verkeersdrukte neemt toe.	De beroepsbevolking groeit.
D	De beroepsbevolking groeit.	De zorgsector groeit.	De verkeersdrukte neemt toe.

bron 34

Drie toekomstverwachtingen van de Duitse bevolking

bron 35

Drie mogelijke ontwikkelingen van de Duitse bevolking

- Immigratie neemt af en het geboortecijfer daalt.
- Immigratie neemt toe en het geboortecijfer daalt.
- Immigratie neemt toe en het geboortecijfer stijgt.

1p 37 Bekijk bron 34 en lees bron 35.

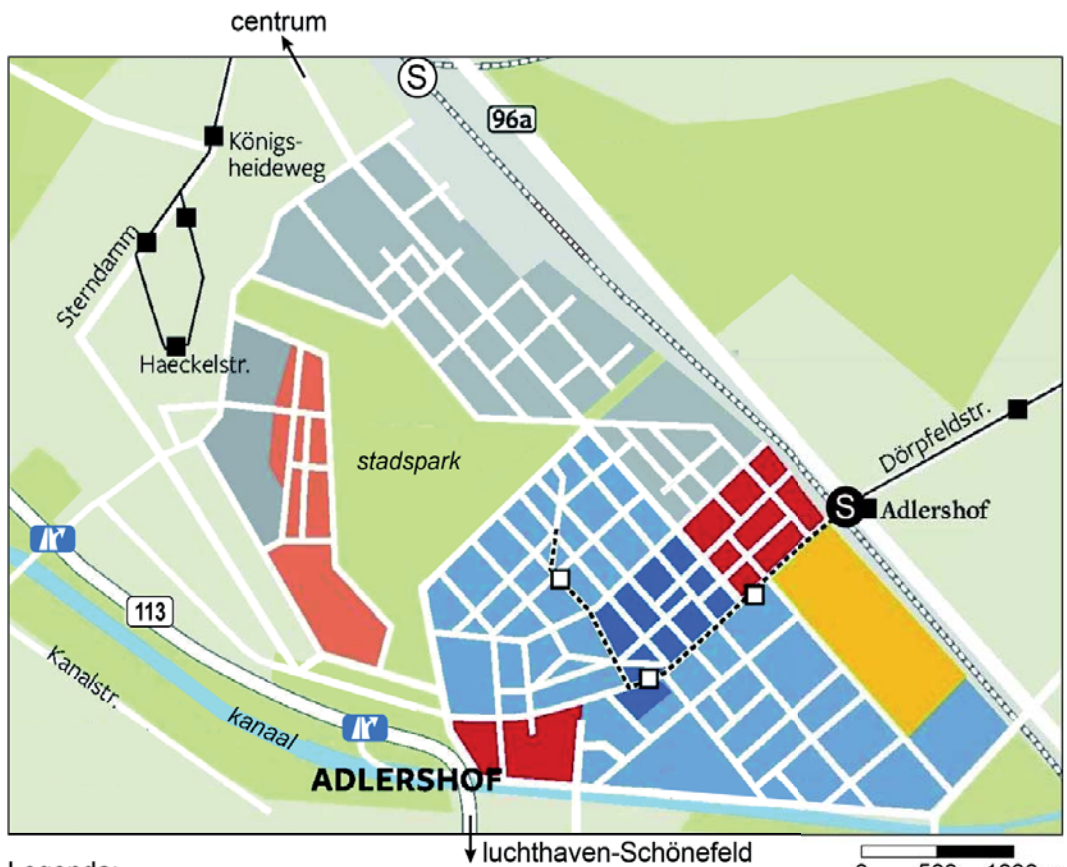
In bron 34 staan drie toekomstverwachtingen van de Duitse bevolking. In bron 35 staan in willekeurige volgorde drie ontwikkelingen van de Duitse bevolking. Elke ontwikkeling uit bron 35 past bij een toekomstverwachting in bron 34.

Waar staan de ontwikkelingen juist bij de drie toekomstverwachtingen?

	Immigratie neemt af en het geboortecijfer daalt.	Immigratie neemt toe en het geboortecijfer daalt.	Immigratie neemt toe en het geboortecijfer stijgt.
A	toekomstverwachting 1	toekomstverwachting 2	toekomstverwachting 3
B	toekomstverwachting 1	toekomstverwachting 3	toekomstverwachting 2
C	toekomstverwachting 2	toekomstverwachting 1	toekomstverwachting 3
D	toekomstverwachting 2	toekomstverwachting 3	toekomstverwachting 1
E	toekomstverwachting 3	toekomstverwachting 1	toekomstverwachting 2
F	toekomstverwachting 3	toekomstverwachting 2	toekomstverwachting 1

bron 36

Het wetenschapspark in de wijk Adlershof, Berlijn

Legenda:

wonen	sneltram met halte
universiteit	verbouwde sneltramhalte
onderzoeksinstituten	trambaan met halte
technologiebedrijven	nieuwe tramhalte
mediabedrijven	snelweg sinds 2005
andere bedrijven	op- en afrit
water	

ligging kaartfragment

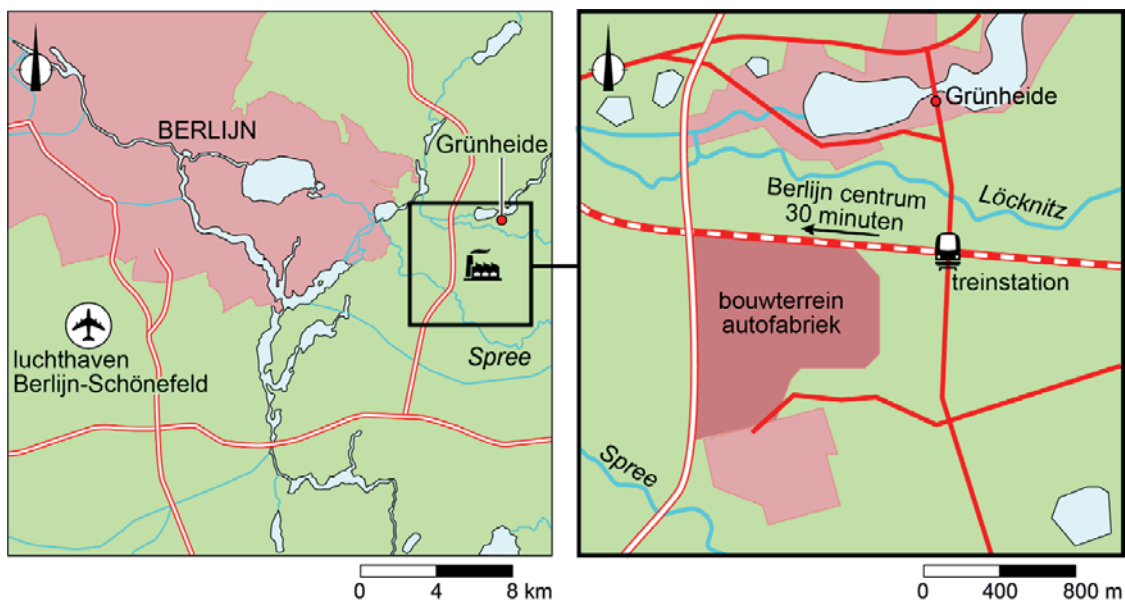
In de Berlijnse buitenwijk Adlershof ligt het grootste wetenschapspark van Duitsland. In 1909 werd in het gebied een vliegveld aangelegd. Na de Tweede Wereldoorlog werden er onderzoeksinstituten gebouwd. De laatste jaren verandert het wetenschapspark ook in een aantrekkelijk woongebied.

- 2p 38 Bekijk en lees bron 36.
 De Berlijnse buitenwijk Adlershof wordt steeds aantrekkelijker om te wonen. Zo is sinds 2005 de bereikbaarheid flink verbeterd.
 → Geef met behulp van de kaart uit bron 36 de infrastructurele aanpassing die de bereikbaarheid binnen de wijk heeft verbeterd.
 → Geef met behulp van de kaart uit bron 36 de infrastructurele aanpassing waardoor de verbinding met Berlijn is verbeterd.

bron 37

Autofabrikant komt naar Grünheide

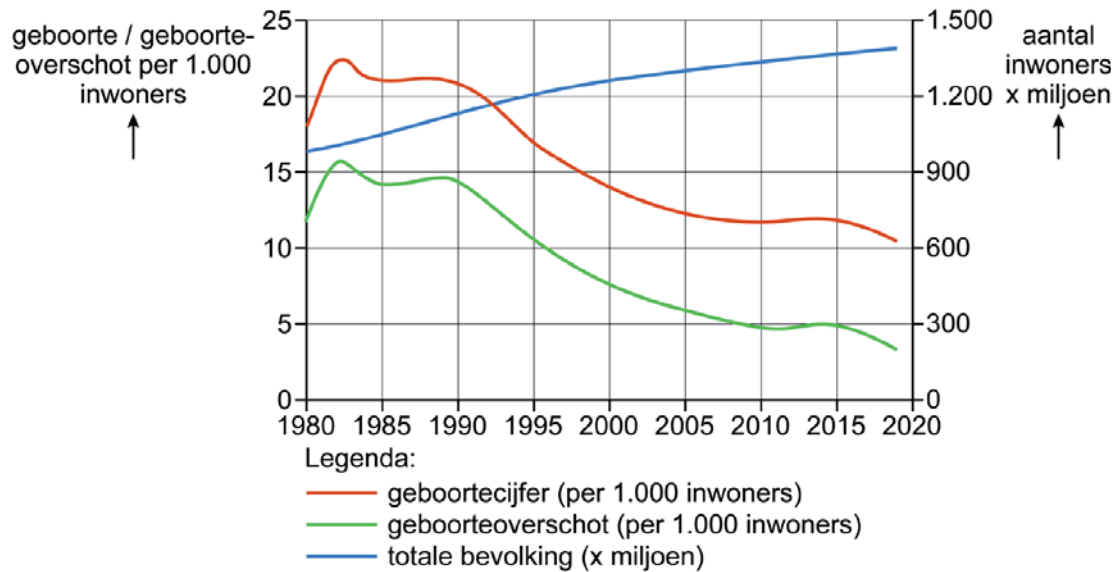
Grünheide is een stadje van 9.000 inwoners in de buurt van Berlijn. Vlakbij het stadje wordt een autofabriek gebouwd door een Amerikaanse fabrikant van elektrische auto's. De burgemeester van Grünheide is blij met de fabriek, omdat deze 12.000 banen oplevert.

- 1p 39 Bekijk en lees bron 37.
 De Duitse overheid heeft de komst van de autofabriek aangemoedigd omdat er daardoor veel nieuwe banen komen in voormalig Oost-Duitsland.
 → Geef een demografische reden waarom de komst van de autofabriek gunstig is voor voormalig Oost-Duitsland.
- 1p 40 Bekijk en lees bron 37.
 Voor de komst van de autofabriek waren er in Grünheide weinig banen, maar toch was de werkloosheid er toen laag.
 → Geef met behulp van de kaart in bron 37 een reden voor de lage werkloosheid in Grünheide.

bron 38

Bevolkingsontwikkeling in China, 1980 - 2019

2p 41 Bekijk bron 38.

Naar aanleiding van bron 38 worden drie uitspraken gedaan.

Uitspraak 1: tussen 1980 en 2019 is de Chinese bevolking met meer dan 200 miljoen mensen toegenomen.

Uitspraak 2: het eindigen van de éénkindpolitiek in 2015 had het gewenste effect op het geboortecijfer.

Uitspraak 3: de Chinese bevolking groeide onder andere door een verbeterde gezondheidszorg.

→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

bron 39

Krantenartikel

Mannenoverschot in China

Door de éénkindpolitiek is in China een mannenoverschot ontstaan. In China wonen nu 715 miljoen mannen, tegenover 685 miljoen vrouwen.

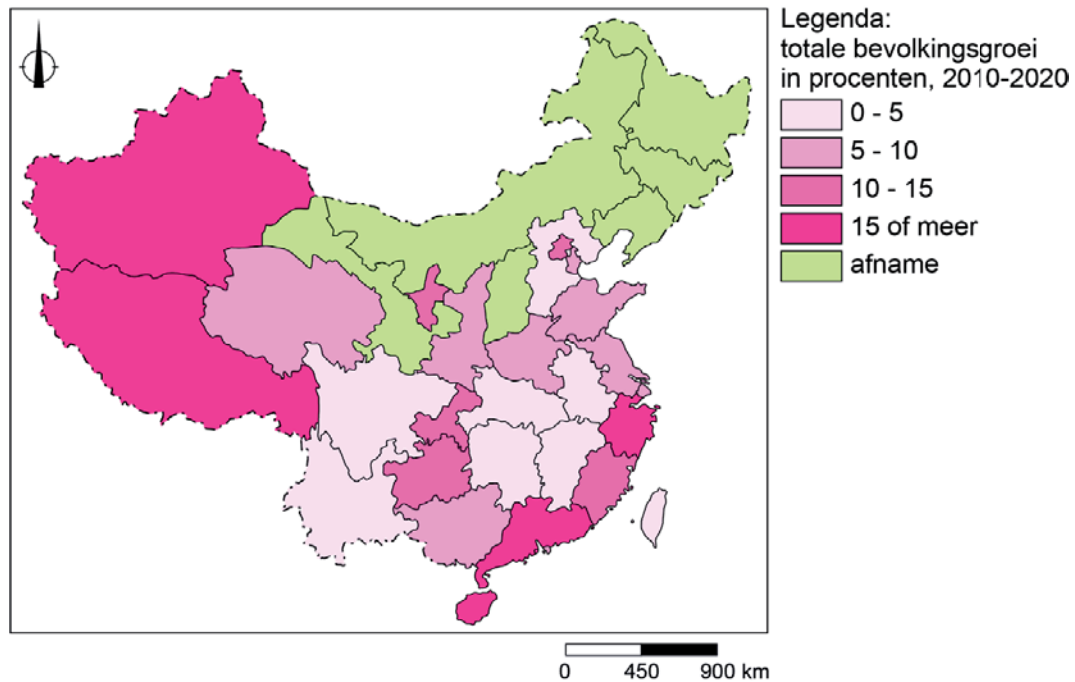
1p 42 Lees bron 39.

In China zijn er naar verhouding meer mannen dan vrouwen, terwijl die verhouding in andere landen gelijk is.

→ Geef aan welke invloed de verhouding tussen mannen en vrouwen in China heeft op het aantal geboortes.

bron 40

Bevolkingsontwikkeling in China tussen 2010 - 2020

1p 43 Bekijk bron 40.

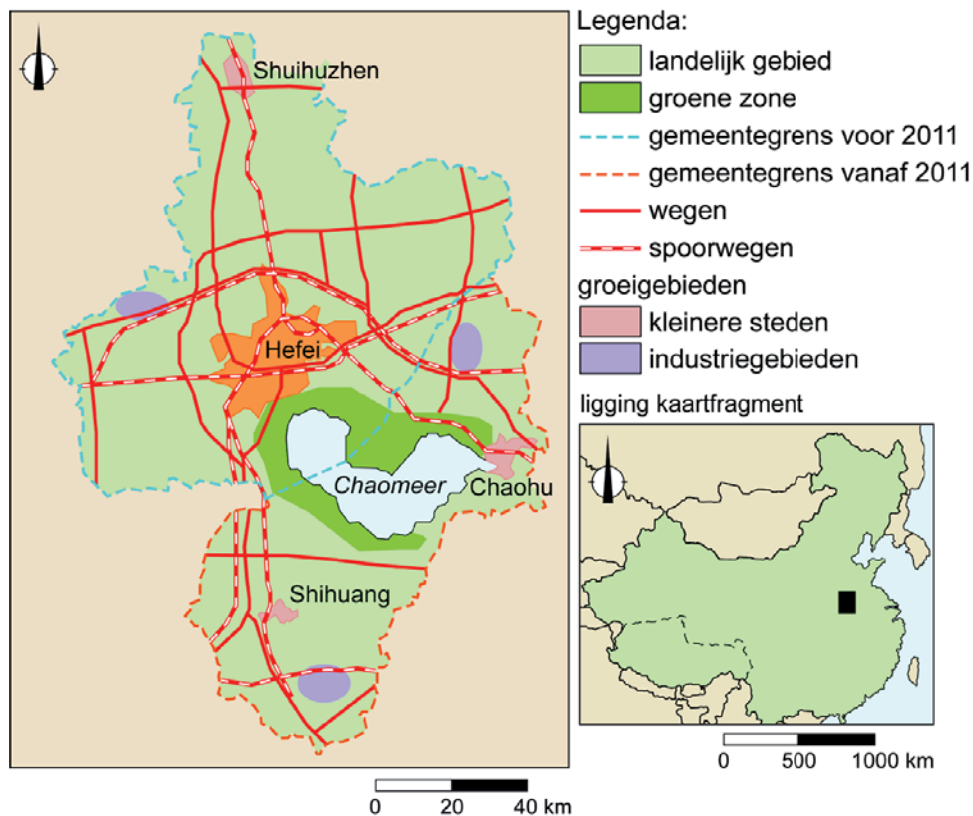
Er wonen veel verschillende bevolkingsgroepen in China, daarvan vormen Han-Chinezen de dominante bevolkingsgroep. Het westen van China kent een sterke bevolkingsontwikkeling.

Wat is juist over de bevolkingsontwikkeling en de verandering in de bevolkingssamenstelling in het westen van China tussen 2010 en 2020?

	grootste oorzaak bevolkingsontwikkeling	verandering in de bevolkingssamenstelling
A	natuurlijke bevolkingsgroei	aandeel Han-Chinezen uit Oost-China neemt af, aandeel oorspronkelijke bevolking neemt toe
B	natuurlijke bevolkingsgroei	aandeel Han-Chinezen uit Oost-China neemt toe, aandeel oorspronkelijke bevolking neemt af
C	sociale bevolkingsgroei	aandeel Han-Chinezen uit Oost-China neemt af, aandeel oorspronkelijke bevolking neemt toe
D	sociale bevolkingsgroei	aandeel Han-Chinezen uit Oost-China neemt toe, aandeel oorspronkelijke bevolking neemt af

bron 41

Hefei en omgeving

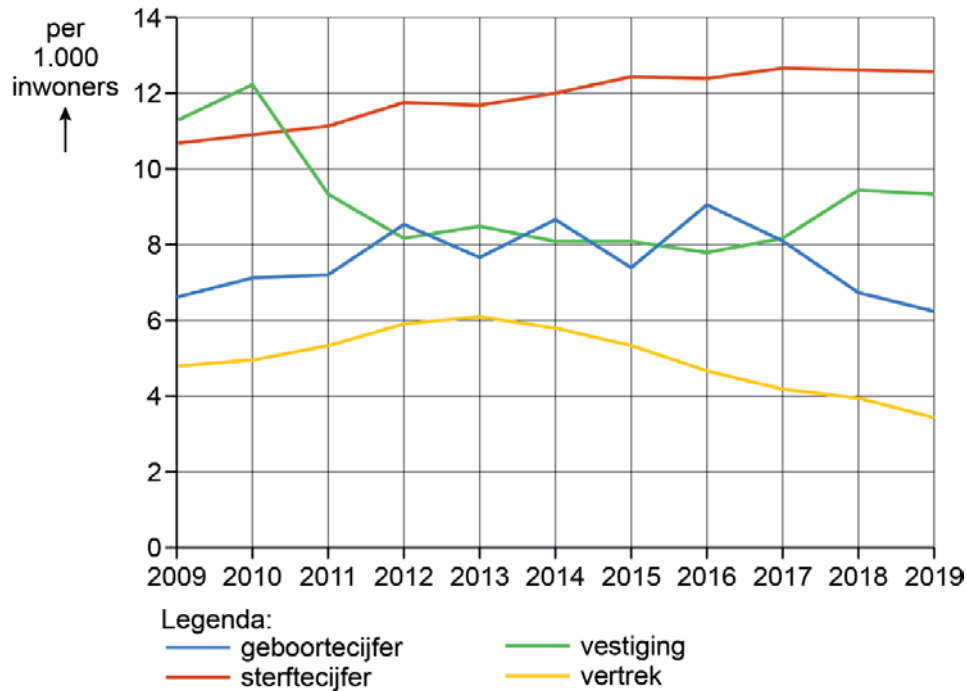

Hefei is de hoofdstad van Anhui, een provincie in China. Vanaf 2004 werd dit deel van China opengesteld voor industrie. Ook Hefei profiteerde van dit beleid. Er verhuisden veel bedrijven naar de stad, die daardoor enorm groeide. Het aantal inwoners van Hefei steeg van 1,5 miljoen inwoners in 2000 naar 4,5 miljoen inwoners in 2022.

- 1p 44 Bekijk en lees bron 41.
Om alle nieuwe inwoners van Hefei te huisvesten moest de stad worden uitgebreid. Om die uitbreiding mogelijk te maken, kregen mensen in de directe omgeving van de stad een stadshukou.
→ Geef voor de boeren bij Hefei een voordeel van een stadshukou.
- 2p 45 Bekijk en lees bron 41.
In de stad Hefei ontstonden problemen met de leefbaarheid door de enorme groei. Als oplossing wees het gemeentebestuur gebieden buiten de stad aan waar bedrijven en bewoners zich konden vestigen.
→ Geef een **voordeel** van de groeigebieden voor de stad Hefei.
→ Geef een **nadeel** van de groeigebieden voor de stad Hefei.

bron 42

Natuurlijke en sociale bevolkingsgroei in Shanghai, 2009 - 2019

1p 46 Bekijk bron 42.

Tussen 2009 en 2019 is de bevolking van Shanghai met ruim 2 miljoen inwoners gegroeid.

→ Beargumenteer met behulp van bron 42 waardoor de bevolking van Shanghai is gegroeid.

Doe het zo:

- Kies eerst door **natuurlijke bevolkingsgroei** of **sociale bevolkingsgroei**.
- Geef daarna met behulp van bron 42 een argument voor je keuze.

bron 43

Lingang New City, Shanghai

Lingang New City is een nieuwe woonstad in het zuidoosten van de provincie Shanghai (zie bron 44). Om de stad te bouwen is voor de kust nieuw land gemaakt. In 2003 is de bouw gestart, maar de stad is nog niet klaar. Het doel is woningen te bouwen voor ongeveer 800.000 mensen.

bron 44

Ligging van Lingang New City in Pudong New Area, Shanghai

- 2p 47 Bekijk en lees bron 43 en bron 44.
De bedenkers van Lingang New City hopen dat de inrichting ervan positieve gevolgen heeft voor de leefbaarheid in de nieuwe stad.
→ Beredeneer dat het ontwerp van Lingang New City positieve gevolgen heeft voor de leefbaarheid in de nieuwe stad.
Doe het zo:
- Kies eerst een kenmerk van Lingang New City uit bron 43.
 - Geef daarna aan welk positief gevolg dit kenmerk heeft voor de leefbaarheid.
- 1p 48 Bekijk en lees bron 43 en bron 44.
Lingang New City is bedoeld voor rijkere inwoners, onder wie buitenlanders die in Shanghai werken.
→ Geef op basis van bron 44 een nadeel van de ligging van Lingang New City voor buitenlandse werknemers die werken in Shanghai.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.